

KATOLİK HİRİSTİYANLIĞINA GÖRE İSA'NIN HALEFİ VE İLK PAPA HAVARİ SİMUN PETRUS

Muammer ULUTÜRK

APOSTLE SIMON PETRUS, SUCCESSOR OF JESUS AND THE FIRST POPE ACCORDING TO THE CATHOLIC CHRISTIANITY

St. Peter is Apostle of Jesus. St. Peter's true and original name was Simon, sometimes occurring in the form Symeon. He was the son of Jona (Johannes) and was born in Bethsaida, a town on Lake Genesareth.

Simon pursued in Capharnaum the profitable occupation of fisherman in Lake Genesareth, possessing his own boat.

According to the tradition, after the Jesus, he had taken missionary jounies in some places. St. Peter laboured in Rome during the last period of his life, and there ended his earthly course by death. As to the duration of his Apostolic activity in the Roman capital, the continuity or otherwise of his residence there, the details and success of his labours, and the chronology of his arrival and death, all these questions are uncertain, and can be solved only on hypotheses more or less well-founded. The essential fact is that Peter died at Rome: this constitutes the historical foundation of the claim of the Bishops of Rome to the Apostolic Primacy of Peter.

GİRİŞ

Yeni Ahit'te havari kelimesi, genel anlamıyla İsa'nın yandaşları, çarmıhtan sonra dirilmesine şahit olanlar, Kutsal Ruh'un gücü ile özel bir mertebeye ulaşmış olanlar, özel anlamıyla da İsa tarafından seçilmiş, misyonu döneminde kendisine yardımcı olan ve çarmıh sonrasında öncelikle Kudüs merkezli ilk Hıristiyan cemaatinin büyümesini sağlayan on iki kişilik grubu ifade etmektedir. Bu on iki kişiden oluşan ilk cemaatin içinde Simun Petrus, kendisine İsa tarafından özel bir önem ve yetki verilmiş havaridir. Sinoptik İnciller ve Resullerin İşleri'nde zikredilen havari listelerinde ilk sırayı alan Simun Petrus, Katolik Kilisesi'nce Roma'nın ilk piskoposu, dolayısıyla ilk Papa kabul edilmektedir. Bu makalede, Katolik Hıristiyanları tarafından İsa'dan sonra en önemli kişi kabul edilen Petrus'un, Yeni Ahit temel kaynak olmak üzere Hıristiyanlıktaki yerini incelemeye çalışacağız.

Havari Petrus'un hayatı ile ilgili bilgiler; İnciller, Resullerin İşleri, Pavlus'un Galatyalılara Mektubu (II. Bölüm) ve geleneksel şifahi nakillere dayanır. Birbirinden farklı mahiyet arzeden şifahi bilgiler sonuç olarak yine Yeni Ahit yazarlarının verdiği

malumat ışığında olmuştur. Aralarında eski kilise yazarlarının bulunduğu bir grup, Petrus'u iman noktasından değerlendirirken, ona atıfta bulunan apokrif metinlerin¹ yazarlarının bulunduğu diğer bir grup ise onu efsanevi bir karakter çerçevesinde tahlil ederler.

Havari Petrus'un hayatını aşağıdaki başlıklar altında toplamak mümkündür:

1. İsa dönemi
2. Kudüs ve Filistin'deki yaşamı
3. Batıdaki misyoner yolculukları
4. Roma'daki hareketlilik ve ölümü

Ancak burada biz, Havari Petrus'un hayatını genel olarak iki kısımda değerlendireceğiz:

1. İsa Mesih'in çağrısı ile havariliğe seçilmesinden, Pentekost² dönemi ne kadar geçen periyot.

2. "Öncelikli havari" seçilmesinin, kendisini "İlk Papa" konumuna götüren Katolik kabulde bu iki adla birlikte, Pentekost'tan öldürülmesine kadar uzanan dönem.³

Havari Petrus'un, Roma'nın ilk piskoposu, dolayısıyla ilk papa olduğunu kabul eden Katolik Kilisesi'ni bu anlayışa götüren sebep, bizzat İsa Mesih tarafından İnciller'de Petrus için belirtilen statüdür. Bu statünün temelinde, Petrus'un "Sen, yaşayan Tanrı'nın Oğlu Mesih'sin." cevabını vermesi üzerine İsa'nın onu överek "Sen Petrus'sun ve ben topluluğumu bu kayanın üzerine kuracağım."⁴ demesi bulunmaktadır. Buna ilaveten, Petrus'u İsa ile birlikte birçok olayda bir arada gösteren Yeni Ahit rivayetleri de, İsa'nın Petrus'a özel bir önem verdiğini vurgulamaktadır.

1. PENTEKOST ÖNCESİ DÖNEMDE HAVARİ PETRUS

1.1. Adı

Yeni Ahit'te Simun ve Petrus diye iki ayrı isim taşıdığını gördüğümüz havari'nin bu iki adla birlikte (Simun Petrus) anıldığı da görülür. Yeni Ahit külliyatının tümünde 81 kez bahsi geçen diğer 11 havari adına karşılık, Petrus ismi 120 değişik yerde anılmaktadır. Sinoptik İnciller'de 61 defa tekrarlanan isim, Yuhanna İncili'nde 20 kez zikredilir. Simun isminin, kendisine sünnet olduğunda verildiği anlaşılmakta, diğer taraftan adının, Yeni Ahit'in Yunanca yazma nüshalarında "Simun" ve "Simeon" imlasi ile iki ayrı biçimde yazıldığı görülmektedir. Bu ismin iki ayrı formda yazılması, kelimenin İbranice transkripsiyonundaki imladan kaynaklanmaktadır. Simun'un diğer bir adı olan Petrus, kendisine İsa Mesih tarafından kazandırılmış bir unvandır. İncil'in verdiği bilgiye göre⁵ bu ad, İsa ile ilk kez Yahya ile önceden görüşmüş olan kardeşi

* Dr., Kozagaç İlköğretim Okulu Müdürü, Konya, muluturk42@hotmail.com

¹ Apokrif: Yunanca'da "gizlenmiş" anlamına gelen terim, genel anlamda dinsel literatür içerisinde sahit ve otantik olarak kabul edilmeyen metinleri ifade etmektedir.

² Pentekost, iki anlamda kullanılmaktadır: 1) Passover'den sonraki ellinci güne denk düşen Yahudi Haftalar Bayramı'na verilen Yunanca isim. 2) Hıristiyanlarda Paskalya'dan elli gün sonra, Kutsal Ruh'un havariilere inişi anısına kutlanan bayram. Bkz., F. L. Cross-E. A. Livingstone "Pentecost", The Oxford Dictionary of Christian Church, Oxford University Pres, NewYork, 1989, s.1093.

³ Muammer Ulutürk, Hıristiyanlık'ta Havari Kavramı ve Havariler, Basılmamış Doktora Tezi, Konya, 2005, s. 53.

⁴ Bkz. Mat. 16:15-20. Markos, Luka ve Yuhanna İnciller'i bu detaydan fazla söz etmezler. Bkz. Mar. 8:29; Luk. 9:20; Yu. 1:42.

⁵ Yu. 1:40-43.

Andreas'ın tavassutu ile görüşen Simun'un bu karşılaşmada edindiği isimdir.

Aramice'de kullanıldığı biçimi "taş", "kaya" anlamına "kefa" olan terim, Grekçe ifadesinde yine aynı manada Kifas (Petros) telaffuzu ile kullanılıp, sondaki "s" sesi kelimenin "erkek" olmasından kaynaklanan gramatikal bir formattır. Latince söylenişi Petrus'tur. Diğer taraftan isim, Aramice ve Yunanca'da, Simun'a verilmeden önce kullanılmayan tarihi bir öncelik de sergilemektedir.⁶ Kefas ve Petrus isimlerinin her ikisi de kaya anlamına gelmektedir. Kutsal kabul edilen kitaplarda Simun adı kullanılmakla birlikte, Petrus adı daha baskındır. Bu ad Matta'da 5, Markos'ta 6, Luka'da 11 ve Yuhanna'da 22 kez zikredilir.⁷

Petrus, Grekçe'de "Petros" kaya parçası, taş; yine Grekçe bir kelime olan "Petra" büyük taş külesi, kaya kelimesinden türemiştir.⁸

Petrus takma adı, Simun'un Hıristiyanlık'ta oynayacağı sağlam temel rolü belirtmek üzere İsa tarafından özellikle seçilmiştir. İsa, birçok defa ona arkadaşları arasında bir üstünlük vermiş ve onu kurduğu binanın temel taşı saydığını göstermek için kendisine Aramice'de taş demek olan "Kefa" lakabını takmıştır. Hatta bir aralık ona "gök ülkesinin anahtarını" ve "yeryüzünde vereceği her hükmün göklerde de muteber olacağını" vâdetmiştir. İsa, ona şöyle demiştir: "Sen Petrus'un (taşın) ve ben topluluğumu bu taş üzerine kuracağım."⁹ Matta hariç diğer İnciller Petrus yerine Simun adını kullanırlar.

Petrus, İsa'nın havarilerinden Andreas'ın yaşça büyük kardeşidir. Çarmıh olayının ardından İsa'nın son defa havarilere görünmesi sırasında, İsa, Petrus'a "Yuhanna Oğlu Simun" diye hitap eder. Buna göre Petrus'un babasının adı Yuhanna,¹⁰ Matta'ya göre de Yunus'tur.¹¹

Simun-Petrus'un anıldığı unvanlarının bazıları arasında "Aziz Petrus, "Beytsaydalı", "Havarilerin Prensi", "İsa'nın papalık yetkisini haleflerine ulaştırmayı uygun gördüğü havarisi" gibi nitelendirmeler göze çarpmaktadır. Diğer yandan Yeni Ahit'te "kaya" tabirinin, ölümünden sonra Petrus ve Pavlus tarafından İsa hakkında kullanıldığı da görülür. Petrus, Yahudi cemaatinin önde gelenlerinin de bulunduğu kalabalık bir topluluğa şöyle der:

"İsa siz yapıcılar tarafından hiçe sayılan, ama köşenin baş taşı durumunda gelen taştır."¹² Musa ile birlikte denizden geçen İsrailoğullarının tarihi aksiyonunu vaftiz olarak değerlendiren Pavlus, İsa hakkında şu benzetmeyi yapar: "Hepsi aynı ruhsal kayadan içtiler ve o kaya Mesih'ti. Buna rağmen Tanrı onların çoğundan hoşnut değildi. Cesetleri de çöle serildi."¹³

İsa döneminde Petrus'un, bazen Simun, bazen de Kifas ismi ile anıldığı görülür. Buna karşılık ilk kilise dönemlerinde Simun, daha ziyade Kifas adıyla çağrılmıştır.¹⁴

⁶ Halim Işık, Günümüzde Papalık Teşkilatı, Basılmamış Doktora Tezi, İst., 2001, s. 9.

⁷ F. V. Filson, "Peter", The Interpreter's Dictionary Of The Bible Ed. George Arthur Buttrick vd., New York, 1962, (Volumes: K-Q), s. 749.

⁸ Bkz. Yeni Ahit, Matta İncili, Yeni Yaşam Yay., Zafer Mat., İst., 2000, s. 20.

⁹ Mat. 16:18.

¹⁰ Yu. 21:15.

¹¹ Mat. 16:17.

¹² Res. İşl. 4:11.

¹³ 1 Ko. 10:1-5.

¹⁴ Simun 31, Kefas 6 tekrarlar görülür. Bkz. Yu. 1:43; 1 Kor 1:12, 3:22, 4:5, 15:5; Gal. 2:19

Bunun delili Pavlus'un bir mektubunda şöyle geçer:

"Her biriniz, ben Pavlus yanlısıyım, ben Apollos yanlısıyım, ben Kifas yanlısıyım ya da ben Mesih yanlısıyım diyor. Mesih bölündü mü?"¹⁵

Bir görüşe göre, bazı kilise ve Mesih mezhepler Petrus'un şahsının değil, onun itikadının taşla benzetilmiş olduğunu iddia etmektedirler. Bazıları ise, Mesih İsa "işbu taş üzerine" cümlesiyle bizzat kendisini demek istedi görüşündedirler. Çünkü Yunanca'da Petrus özel isim ve müzekkerdir. Oysa (petra) cins ismi ve müennestir. Onun için bina olunacak taş (hacer) değil (hacera)dır, yani Petrus'tan başkasıdır ki, Mesih'in kendisidir. Keldanice olan "kifa" kelimesi "kaya" manasında değildir."¹⁶

1.2. Aile Ortamı ve Yetiştigi Çevre

Petrus, Taberiye Gölü'nün kuzeyindeki arama çalışmalarına rağmen bulunduğu yer kesin olarak bilinemeyen bir kasaba olan Beytsayda'da doğmuştur.¹⁷ Petrus'un, Taberiye Gölü'nün kuzey doğusundaki Erden Nehri'nin sol yakasında ve bu göle döküldüğü muntıkada bir kasaba olan Beytsayda asıllı olduğu İncil'de nakledilmektedir.¹⁸

Mensubu olduğu Yahudi geleneğine göre erken yaşta evlenen Simun'un en az bir kardeşinin (kendisi gibi Havari olan Andreas) olduğu anlaşılmaktadır. Petrus'un kardeşi Andreas, Vaftizci Yahya'nın öğrencilerinden biriydi ve İsa da onu muhtemelen Ürdün kıyılarında tanışmıştır.¹⁹ Petrus'un özel hayatında evli olduğu bilgisini, Sinoptik İnciller ve Pavlus'un bir mektubu; "Ve İsa, Petrus'un evine geldiği zaman, onun kaynanasını sıtmalı olarak yatmış gördü."²⁰ ifadesiyle vermektedir. Yine Pavlus'un "Diğer resuller ve Rabbin kardeşleri ve Kifas gibi, yanımızda iman eden bir kadın gezdirmeğe selahiyetimiz yok mudur?"²¹ sözü Simun Petrus'un evli olduğuna işaret etmektedir. Pavlus'a göre Petrus, yolculuklarında eşini yanına alıp birçok cemaat ziyaretlerine beraberinde götürmüştür.²²

Simun, İsa döneminin başlarında (yaklaşık olarak M.S. 26-28) evlenir kendisine ait evde kayınvalidesiyle birlikte yaşadığı Kefernehum'a yerleşir. İskenderiyeli Clement'e göre çocukları vardır. Aynı yazar Petrus'un karısının şehitlik acısı çektiğini söyler. Simun Petrus, Kefernahum'da Taberiye Gölü'ndeki kendi kayığıyla balıkçı mesleğini devam ettirmiştir.²³ Zebedi'nin oğulları Yakub ve Yuhanna ile iş ortağıdır ve bunlar geçimlerini, Taberiye Gölünden sağlamışlardır.²⁴

İsa'nın Hıristiyanlığı yaymaya başladığı dönemde, Beytsayda'yı terkeden Simun Petrus, Taberiye gölünün batı yakasındaki Kafernahum'a göçmüş, buraya yerleşmiştir. Bu beldede bulunan İsa artık burayı mekân tutan Petrus'un evinde misafirdir.²⁵

¹⁵ 1 Ko. 1:12-13

¹⁶ Abdulahad Davud, İncil ve Salib, Sad. Kudret Büyükcoşkun, İnkılab Yay., İst., 1999, s. 181, 183.

¹⁷ www.newadvent.org/cathen/11744a.htm (15.04.2005)

¹⁸ Yu. 1:44.

¹⁹ Mat. 20:25.

²⁰ Mat. 8:14; Mar. 1:30; Luk. 4:38.

²¹ 1 Ko. 9:5.

²² F. V. Filson, a.g.md. s. 749.

²³ www.newadvent.org/cathen/11744a.htm (15.04.2005).

²⁴ Luk. 5:10.

²⁵ Mat. 8:5-14.

İsa ile birlikteliği sonucu Petrus'ta, onun Tanrı tarafından vad edilen ve peygamberlere bildirilen Mesih olmasının ötesinde, "yaşayan Tanrı'nın oğlu"²⁶ olduğu konusunda bir inanç gelişmiştir. Bu bağlamda Simun Petrus'u havariliğe ulaştıran süreci üç bölümde tahlil etmek gerekir:

1.3. Erden Nehri Kenarında İsa İle İlk Karşılılaşması

İsa'nın Petrus'la ilk karşılaşması, Vaftizci Yahya'nın tutuklanmasından sonra, Nâsıra'dan ayrılarak Zebulun ve Naftali yöresinde, Celile Gölü kıyısında bulunan Kefernahum'a gelip yerleşmesini müteakiben vuku bulmuştur. Bu sıralarda İsa, göklerin egemenliğinin yaklaşmış olması sebebiyle insanlara tövbe etmeleri gerektiği konusunda çağrılarda bulunmaktaydı.²⁷ Rivayete göre, Yahya öğrencileriyle birlikte ve oradan geçmekte olan İsa'ya bakarak "İşte tanrı kuzusu" der. Bu iki öğrenci Yahya'nın söylediklerini işitince İsa'nın ardınca giderler. İsa arkasını dönüp onların kendisine doğru gelmekte olduklarını görünce ne aradıklarını sorar. Bu kişiler İsa'nın nerede oturduğunu öğrenmek isterler. Birlikte gidip İsa'nın evini görürler ve o gün onunla birlikte kalırlar. Yahya'nın söylediklerini işitip İsa'nın ardından giden iki kişiden biri Simun Petrus'un kardeşi Andreas'tır. Andreas önce kendi kardeşi Simun'u bularak ona Mesih'i bulduklarını söyler.²⁸ Yuhanna İncili, Mesih kelimesini ilk olarak burada kullanan İncil'dir.

Yahya'dan öğrendikleri üzerine kardeşi Andreas'ın girişimiyle İsa ile buluşan ve Kifas unvanını burada alan Simun, kendisini havariliğe götürecektir.²⁹ Petrus bu aşamada ayrıca İsa'nın Celile'nin Kana şehrinde suyu şaraba çeviren mucizesine³⁰ de tanık olmuştur. Birçok Yahudi çağdaşları gibi Petrus da Ürdün Vadisi'nin doğusundaki Beytanya'da, Andreas'la birlikte vaftiz edilmiştir.³¹ Petrus, İsa ile ilk karşılaşmasından sonra Celile, Yahudiye Kudüs ve Samariye'de İsa'ya bir süre arkadaşlık ederek onunla birlikte kalır.³² Petrus Celile'de, asil işi olan balıkçılıkla ilgilenir. Daha sonra da İsa'nın komşusu olarak kalır. Dağdaki vaazdan ve Kefernahum'da Centurion'un oğlunu iyileştirdikten sonra İsa, Petrus'un evine gelir ve onun ateşler içindeki hasta kayınvalidesini iyileştirir. Bir süre sonra İsa, on iki havarisini Tanrının krallığını yayma konusunda yardımcıları olarak seçer.³³

Matta İnciline göre İsa'nın, Petrus'la karşılaşması böyle olmuştur. İsa ve Petrus'un daha evvel birbirlerini tanıdıklarına dair Matta ile birlikte diğer İncillerde, havari mektuplarında ve geleneğin öteki başka kaynaklarında hiçbir bilgiye rastlanmaz. Luka İncili, diğer üç İncile göre Petrus'un İsa ile ilk karşılaşmasını daha ayrıntılı şekilde anlatmaktadır. İkisinin birbirlerini ilk kez görmeleri Taberiye Gölü kıyısında olmuştur. Matta ve Markos'a göre bu gölün adı Celile'dir.³⁴

²⁶ Mat. 16:16.

²⁷ Mat. 3:1-3.

²⁸ Yu. 1:35-41.

²⁹ Mat. 16:18; Yu. 1:35-42.

³⁰ Yu. 2:1-11.

³¹ www.newadvent.org/cathen/11744a.htm (15.04.2005).

³² Yu. 2:4.

³³ Mat. 4:19; Mar. 3:13; Luk. 5:10.

³⁴ Luk. 5:1; Ayr. krş. Mat. 8:14; Mar. 1:30.

1.4. Havariliğe Çağrılışı

İsa, Celile Gölü'nün kıyısında gezerken birbirleriyle öz kardeşler olan Simun ve Andreas'ı göle ağ atarlarken görür ve meslekleri balıkçılık olan bu iki kardeşin kendisine katılmaları için davette bulunur. Onlara: "Ardımca gelin, sizi insan avcılarını yapacağım." der ve bunun üzerine Petrus ve Andreas sorgusuz sualsiz işlerini bırakarak onun ardından giderler.³⁵ Bu durum şöyle anlatılmaktadır: "İsa onlara dedi: Ardımca gelin, sizi insan avcılarını yapacağım. Onlar da hemen ağları bırakıp onun ardınca gittiler."³⁶

Luka İncili'nde ise bu olay şöyle nakledilir: Halk, gölün kıyısında duran İsa'nın çevresini sarmış oldukları halde onu dinlemektedirler. İsa, gölün kıyısında iki kayık görür. Balıkçılar kayıklarından inmişler ve ağlarını yıkamaktadırlar. İsa, bu iki kayıktan Simun'a ait olanına biner ve Simun'dan kıyıda biraz açılmasını rica eder. Sonra oturup kayığın içinden topluluğa ders vermeye devam eder. Konuşmasını bitirince Simun'a derin sulara açılmalarını ve balık tutmak için ağlarını salmalarını söyler. Simun, İsa'ya bütün gece balık tutamadıklarını ama yine de bu sözü sebebiyle ağları salacağını söyler. İsa'nın istediği şey yapılıp ve öyle çok balık yakalanır ki, ağları yırtılmaya başlamıştır. Öteki kayıktakiler de işaret üzerine yardıma gelirler ve her iki kayık ta tutulan balıkların çokluğu yüzünden batma tehlikesi geçirir. Simun Petrus bu alışılmadık manzarayı görünce, "Rab, uzaklaş benden, ben günahkar bir adamım" sözleriyle İsa'nın dizlerine kapanır. Petrus ve yanındakiler, tuttıkları balıkların çokluğundan şaşırıp kalırlar. Bu sırada orada Simun'un ortakları olan Zebedi Oğulları Yakup ve Yuhanna da vardır. Luka İsa'nın çağrısına ilk olarak uyacak olan bu kişilerin, Simun'un iş ortakları olduğunu belirtmektedir. Nihayet İsa, Simun'a korkmamasını, bundan sonra balık yerine insan tutacağını söyler. Kayıkları kıyıya çekip her şeyi olduğu gibi bırakarak İsa'nın ardı sıra giderler.³⁷

Renan'a göre iki kardeş, üstatlarıyla en fazla meşgul oldukları devirde bile balık avlamaya devam etmişlerdir. Kelime oyunu yapmaktan hoşlanan İsa, onları insan avcısı yapacağını söylemiştir. Simon Barjona veya diğer adıyla Petrus, pek özel bir öneme haiz olarak diğer havarilerden ayrı tutulmuştur. İsa onun evinde oturur, onun kayığında ders verirdi. Evi İncil vaazı merkeziydi. Halk kendisini sürünün reisi sayardı ve cemaat bir geçit vergisi vereceği zaman tahsildarlar parayı ondan isterlerdi. İsa'yı ilk defa Mesih olarak tanıyan Simun'dur. Halkın gözünden düştüğü bir sırada İsa havarilere: "Yoksa siz de mi çekip gitmek istiyorsunuz?" diye sormuş, Simun da: "Ey Rab, biz kime gideceğiz, ebedi hayatın sözleri sendedir." cevabını vermiştir.³⁸

Luka'ya göre Petrus ve diğer üçü bu olaydan sonra Matta'nın verdiği bilginin aksine bir daha balıkçılıkla veya başka bir meslekle uğraşmamışlardır. Böylece Dinler Tarihine damgasını vuracak olan hareket burada, Celile Gölü kıyısında başlamıştır.

İsa'ya ulaşıp ondan kayıncılığını diğer hastalarla birlikte tedavi etmesini isteyen, bu arada başka mucizelerine de³⁹ şahit olan Petrus, İsa'nın "insan avcısı" çağrısına ile havarilik yolculuğuna başlamış, bundan böyle Petrus'un evi İsa'nın mesajına tahsis edilen bir mekan olmuştur. Petrus, havariliğe İsa tarafından çağırıldığı zamandan, havariliğe girişine kadar

³⁵ Mat. 4:20.

³⁶ Mat. 4:19-20; Mar. 1:16-20; Luk. 5:10.

³⁷ Luk. 5:1-10.

³⁸ Mat. 20:25; Bkz. Ernest Renan, İsa'nın Hayatı, Ter. Ziya İhsan, MEB. Yay., ME Bas., Ankara, 1964, s. 98.

³⁹ Mat. 8:4-17; Mar. 1:29-31.

öğretmeniyle birlikte yaşayan, mesajlarını dinleyen bir öğrenci, bir mürittir. Burada müritten kasıt, birliktelik içinde ve tam gün öğrenme sürecinde olan özel öğrencidir. İsa, onu havari olarak görevlendirdikten sonra vaaz vermek ve şeytanı sürmek için yetki vermiştir.⁴⁰

1.5. Havariliğe Girişi

Bütün bu aşamaların sonucunda İsa tarafından belirlenen⁴¹ ve yalnızca Sinoptik İnciller ve Resullerin İşleri'nde verilen dört havari listesinin her birinde Simun Petrus'un ilk sırayı aldığını izlediğimiz "oniki havari" görürüz.⁴²

Böylece İsa'nın ilk öğrencileri Petrus ve kardeşi Andreas olurlar. Onlar gibi geçimlerini balıkçılıkla kazanan iki kardeş, Zebedi'nin oğulları Yakup ve Yuhanna da aynı gün İsa'nın çağırısına uyarak ona katılırlar.⁴³ Bu ilk dört kişi ile birlikte İsa, Celile bölgesinin her tarafını dolaşarak "göksel egemenliğin" müjdesini duyurur, çevre bölgelerden gelen hastaları iyileştirir ve vaazlar verir.⁴⁴

Matta İncili'ne göre İsa'nın, mesleği vergi toplama memurluğu olan Matta hariç bu ilk havariye katılan diğer yedi havari ile nasıl ve hangi şartlarla karşılaştığı ve onlarla neler konuştuğuna dair herhangi bir bilgi de yoktur. Fakat on iki havariyi yanına çağırıp kötü ruhları (cinleri), kovmak ve her hastalığı, her illeti iyileştirmek üzere onlara, kötü ruhlar üzerine yetki verdiği anlatılmaktadır.⁴⁵ Petrus ve diğer havariler ilk defa olmak üzere aldıkları buyrukları halka anlatmak amacıyla kendilerine verilen görevi yerine getirmek için ilk faaliyetlerine başlarlar.⁴⁶

Havari listelerinde hep ilk sırada yer verilen Petrus adına İncil yazarlarına göre, İsa'ya yakınlığını temin eden şu ayrıcalıklı konumlar göze çarpar:

1. Petrus, İsa Mesih'in havra reisi Yairus'un kızının diriltilmesi mucizesine tanık olan üç öğrencisinden (diğer ikisi Yakup ve Yuhanna) biridir.⁴⁷ Bölgede hastalıklara yakalanmış insanlar başta olmak üzere çok büyük bir kalabalık İsa'nın etrafında toplanmışlardır. Yıllardır tedavi olmasına rağmen hastalığından kurtulamayan bir kadın da kalabalığın arasındadır. İsa'nın arkasından yetişip giysisinin eteğine dokunur, kanaması kesilir ve iyileşir. Kendisine kimin dokunduğunu soran İsa'ya, Petrus hariç kimse cevap vermez. İsa, içinden bir gücün akıp gittiğini hissettiğini söyler. Petrus, ona cevaben, kalabalığın çepeçevre sarıp sıkıştırdığını anlatır. Yairus hasta kızının iyileşmesi için yalvarır. Yairus'un evinden biri gelerek, kızının öldüğünü haber verir. İsa adamın evine gelince Petrus'la birlikte Yuhanna, Yakup ve kızın babasından başka kimsenin içeriye girmesine izin vermez. İsa, kızı elinden tutarak ayağa kaldırır. İsa, olanları hiç kimseye anlatmamaları için onları uyarır.⁴⁸ Bu, Petrus'un tanık olduğu birçok mucizeden biridir. Luka'da anlatılan bu olay da diğer iki İncil'de yoktur. Yuhanna'daki benzer olayın kahramanları da farklıdır.⁴⁹

2. İsa'nın ekmeği ikiye bölmesi ve su üzerinde yürümesi mucizesinden sonra Petrus,

⁴⁰ F. V. Filson, a.g.md. s. 750.

⁴¹ Yu. 6:70.

⁴² Havari listelerinin geçtiği yerler: Mat. 10:1-4; Mar. 3:13-19; Luk. 6:12-19; Res. İş. 1:13.

⁴³ Mat. 4:12-22.

⁴⁴ Mat. 4:23-25; 5:1-48; 6:1-34; 7:1-28; 8:1-13.

⁴⁵ Mat. 10:1.

⁴⁶ Havarilere İsa tarafından verilen görevler için Bkz. Mat. 10:5-41.

⁴⁷ Mar. 5:21-43; Mat. 9:18-26; Luk. 8:40-56.

⁴⁸ Luk. 8:40-56.

⁴⁹ Yu. 4:46-54.

aynısını tekrarlar ve sonucunda İsa'nın "Allah'ın oğlu" olduğu inancını ikrar eder.⁵⁰

3."Bedenim gerçek yiyecek, kanım gerçek içecektir. Bedenimi yiyip kanımı içen bende yaşar, ben de onda." ⁵¹ diyen İsa'nın derunî içerikli bu sözlerinden sonra öğrencilerden onu anlayamayan çoğunun terk etmesine rağmen Petrus, sebat dolu bir istikrarla "Rab, biz kime gideceğiz? Sonsuz yaşamın sözleri sendedir. İman ediyor ve biliyoruz ki "Sen Tanrı'nın kutsalısın."⁵² sözleri ile İsa'ya olan sadakatini tescil eder.

4.Özellikle Son Akşam Yemeği'nde İsa, havariler arasında Petrus'un liderliğini vurgulamıştır. Petrus, İsa'yı kurtarıcı olarak tanımladıktan sonra, havarilerin başı olacağına dair söz vermiştir. İsa, Filipus Sezariyesi'nde havarileriyle birlikte otururken Petrus'a önemli yetkiler verdiğini bildirmiştir. Petrus, burada diğer havarilere göre ayrıcalığı olan bir şahsiyet olarak zikredilir. İsa, öğrencilerine, halkın, insanoğlunun kim olduğu, bir başka ifadeyle kendisinin kim olduğu hakkında ne söylediğini öğrenmek ister. Onlardan farklı cevaplar alır, sonra da havarilerin kendisi hakkındaki düşüncelerini söylemelerini istemesi üzerine Petrus söz alır ve İsa'ya: İsa'nın, havarilerine yönelttiği "Halkın dediğine göre İnsanoğlu kimdir?"⁵³ sorusuna "Sen yaşayan Tanrı'nın oğlu Mesih'sin." ⁵⁴ cevabını verir. Bunun üzerine Petrus, İsa'nın "Ne mutlu sana ey Yunus oğlu Simun, çünkü bu sırrı sana açan insan değil, göklerde olan Babamdır."⁵⁵ iltifatına mazhar olur. Aynı zamanda İsa, havarilerine kendisinin Mesih olduğunu hiç kimseye söylememeleri için uyarılarda bulunur. Nitekim bu tarihî diyalogdan sonradır ki Simun, "Petrus-kaya" ve "göklerin krallığının anahtarlarının sahibi" unvanlarını almıştır. ⁵⁶

Bu konuşma ve taltif, hem havariler hem de daha sonra neşvünema bulacak Hıristiyan düşüncesinde Petrus'a son derece özel bir konum kazandırmış ve o kilisenin direği ve papaların ilki sayılmıştır. Asıl adı Simun olan bu havariye Petrus adı, bu konuşma ile İsa tarafından bizzat verilmiştir. Grekçe'de "Petros " yani kaya parçası anlamına gelen Petrus, bundan sonra "havarilerin reisi" olmak özelliğini de elde etmiş ve kendisi de ilk Hıristiyan cemaatinin önderi olarak "Petra" yani büyük taş kütesi benzetmesiyle gerek havarilerin gerekse de İsa'ya daha sonra katılan yeni dindarların merkezi haline gelmiştir.

Katolik ve Ortodokslara göre İsa, "kaya" kelimesiyle kendisini kastetmeyip Petrus'u kastetmiş ve onu, gerçek bir kurtarıcı olarak inananlar arasında lider yapmak istemiştir. Buna göre, İsa'nın krallığı fethedilemez ve inancın ruhi rehberliği de, İsa'nın özel temsilcisi olan Petrus'un eline geçmiştir. Diğer havariler içinde Petrus'un pozisyonunun ve Hıristiyan toplumunda dünyadaki tanrısal krallığın temeli olduğu açıktır. Yani Petrus'a kilisenin başı unvanı bizzat İsa tarafından verilmiştir. Kilise için yapılandırılan bu liderlik Petrus'suz olamaz ve devamlı oluşu düşünülür.⁵⁷

5.İsa, kendisinin Yahudiler elinden eza ile işkence göreceğini, sonunda öldürüleceğini söylemesi üzerine Simun Petrus bu sözlere "Tanrı korusun Ya Rab senin başına

⁵⁰ Mat. 19:22-33; 16:5-20; Mar. 6:52.

⁵¹ Yu. 6:55.

⁵² Yu. 6:68-69.

⁵³ Mat. 16:13-20.

⁵⁴ Mat. 16:16.

⁵⁵ Mat. 16:17.

⁵⁶ Mat. 16:18-19; Mar. 8:27-30; Luk. 9:18-21.

⁵⁷ www.newadvent.org/cathen/11744a.htm (15.04.2005).

asla böyle bir şey gelmeyecek.⁵⁸ diyerek şiddetle itiraz eder.⁵⁹ Fakat İsa, diğer havarilere bakar ve Petrus'a kızarak onu şeytan olmakla itham eder ve Petrus'un düşüncelerinin Tanrıya ait olmadığını, ancak bir insana ait olduğunu ifade eder. Sonra da havarileri ve halkı yanına çağırıp, kendisiyle birlikte ardından gelecek olanlara müjdeler verir.⁶⁰ Matta ve Markos İncillerinde bu konuşma sonrasında Petrus'un İsa'yı bir kenara çekip, asla ölmeyeceğini söylediğini anlatan azarlama üslubu ve İsa'nın da ona tepki göstermesi⁶¹ Luka'da yer almaz.

6. "Transfiguration"⁶² mucizesinde Petrus, Yakup ve kardeşi Yuhanna ile birlikte yine ön plandaki tanıktır: İsa, havarilerinden sadece Petrus başta olmak üzere Yakup ve Yakup'un kardeşi Yuhanna'yı da yanına alarak dağa çıkar. Dağda Tanrısal bir vizyona/değişime giren İsa'ya havarilerin gözleri önünde Musa ve İlyâ Peygamberler görünüp onunla konuşurlar. Bu sırada Petrus, İsa'ya sevincini dile getirip, İsa'ya, Musa ve İlyâ için bir gölgelik kurmayı teklif eder. Petrus konuşurken parlak bir bulut onları gölgeler ve buluttan gelen bir sesin "Sevgili Oğlum budur, ondan hoşnudum, onu dinleyin!" demesi üzerine Petrus ve diğer havariler korkularından yere yığılırlar. İsa gelip onlara dokunur ve başlarını kaldırıp bakınca İsa'dan başka kimseyi göremezler. Dağdan inerlerken İsa onlara, burada gördüklerini başkalarıyla paylaşmamaları konusunda uyarır.⁶³

Kanaatimizce Hıristiyan inancında İsa'nın Tanrının oğlu olduğu yönündeki dogmatik düşüncenin temeli üç sinoptik İncil'de de aynı şekilde geçtiği üzere bu olaya dayanmaktadır. Bu dogmayı destekleyen ikinci bir örnek ise Petrus'a dayandırılan "Sen Tanrının oğlu Mesih'sin"⁶⁴ cümlesidir. İncillere göre İsa, Petrus'un bu sözü sebebiyle ona "Kefas" lakabını vermiştir.

7. Bir miktar borç paranın ödenmesi konusunda İsa'nın, öğrencilerine talimatı üzerine, denize gidip balığın karnındaki paranın alınması mucizesinde⁶⁵ Simun Petrus yine öznedir. Kefernahum'da iki dirhemlik tapınak vergisini tahsil eden memurlar Petrus'a gelip, İsa'nın bu vergiyi ödeyip ödemediğini sorarlar. Petrus da onlara onun söz konusu vergiyi ödediğini söyler. Petrus eve gelince bu olayı İsa'ya söylemek niyetini taşır. Fakat İsa, o bir şey söylemeden "Simun ne dersin, dünya kralları gümrük ya da vergiyi kimden alırlar, kendi oğullarından mı, yabancılardan mı?" diye sorar. Petrus'un "yabancılardan" demesi üzerine İsa: "O halde oğullar muaftır" der. İsa bununla vergi memurlarını gücendirmek istemediğini ima eder. Petrus'a: "Göle gidip oltanı at, tuttuğun ilk balığı çıkar ve onun ağzını aç, dört dirhemlik bir akçe bulacaksın. Parayı al, ikimizin vergisi olarak onlara ver."⁶⁶ şeklinde tembihte bulunur. Matta İncilinde Petrus'la İsa arasında geçen bu diyalog sonrasında ne olup bittiği anlatılmaz. İhtimal ki Petrus, efendisi İsa'nın bir mucizesine daha tanık olmuştur.

8. Havarilerin sözcüsü konumundaki Petrus, çok önemli üç teolojik mesele

⁵⁸ Mat. 16:21-22 .

⁵⁹ Mar. 8:31-33.

⁶⁰ Mar. 8:31-38

⁶¹ Krş. Mat. 16:21-23; Mar. 8:31-33.

⁶² Mat. 17:4. Transfigürasyon, İsa'nın görünümünün değişmesi anlamındadır.

⁶³ Mat. 17:1-9.

⁶⁴ Mat. 16:16-18.

⁶⁵ Mat. 17:27.

⁶⁶ Mat. 17:24-27.

ile ilgili, İsa'ya soru sorar:

1. Mesih, büyük bir kalabalığın hazır bulunduğu bir esnada havarilerine önce derin istiarelerle yüklü bir konuşma yapar ve sözünü "Siz de hazır olun, çünkü İnsanoğlu ummadığınız bir saatte gelir."⁶⁷ diyerek bitirir. Petrus'un "Ya Rab bu benzetmeyi bizim için mi anlatıyorsun yoksa herkes için mi?"⁶⁸ diye sorması üzerine İsa, "kurtuluş" ile ilgili uzun konuşmasını tamamlar.

11. Petrus, İsa'nın yanından hiç ayrılmayan bir havari olarak, bilmediğini sürekli öğrenmeye çalışan, iyi anlamadığı bir meseleyi tekrar tekrar sorup öğrenmeye çalışan biri olarak görünmektedir. İkinci sorusu "affetmek" üzerine olan Petrus'un "Ya Rab kardeşim bana karşı kaç defa günah işlerse onu bağışlamalıyım? Yedi kez mi? sorusuna İsa: "Sana yedi kez değil yetmiş kere yedi kez derim."⁶⁹ karşılığını verir. Petrus ve İsa arasında buna benzer birçok konuşma vardır.

111. İsa, Celile'den ayrılıp Yahudiye sınırlarına, Şeria Nehri'nin ötesine havarileriyle birlikte geçer. Burada da başka yerlerde olduğu gibi ardından gelen halk topluluklarına vaazlar verir ve hasta olanları iyileştirir. Eşlerin boşanması, küçük çocuklara önem verilmesi ve maddi zenginlikle ilgili açıklamalarda bulunur. Eşlerin boşanmasının hoş bir şey olmadığını, göklerin egemenliğinin çocuklar gibi olanlara ait olduğunu, malını hayırlı işlerde kullanmayanların sonraki hayatlarında işlerinin zor olduğunu anlatır.⁷⁰ Petrus'un üçüncü suali "İsa'yı izlemek" ile ilgilidir. Simun'un "Bak biz her şeyi bırakıp senin ardınca geldik, öyle ise bizim neyiz olacak?" sorusuna cevabı "Sizler de on iki tahta oturup İsrail'in on iki oymağını yargılayacaksınız."⁷¹ şeklinde olan İsa, sözlerini "Ne var ki birincilerin bir çoğu sonuncu, sonuncuların bir çoğu birinci olacak."⁷² şeklinde vurgular. Matta İncilinde bu olaydan Son Akşam Yemeği'ne kadar geçen zaman diliminde Petrus adı zikredilmez. Ancak muhtemelen İsa her nereye gitmişse Petrus oradadır ve İsa her ne söylemişse onu işitmiştir.

Simun Petrus'un bütün bu öncelikli havari konumuna rağmen İsa'nın huzurunda olumsuz bir ân da vuku bulmuştur:

Petrus'un İsa'yı "Sen Mesih'sin"⁷³ sözleri ile yüceltmesi sonrasında İsa'nın, kendisinin Kudüs'e gidip orada, ihtiyarlar, başkâhinler ve din bilginlerinin elinden çok acı çekmesi, öldürülmesi ve üçüncü gün dirilmesini anlatmaya başlamasını işitmesi üzerine Petrus onu yan tarafa çekip bütün bu söylediklerinin olmayacağı konusundaki temennilerini ifade edip azarlar.⁷⁴ Bunun üzerine İsa, "Çekil önümden Şeytan, çünkü senin düşüncelerin Allah'ın değil, insarın düşünceleridir."⁷⁵ sözleriyle sitem eder. İsa ile Simun Petrus arasındaki olumsuz gibi görünen bu diyalogu İncil yorumcuları "İsa'nın beşer yapısının daha önde olduğu ve bir an Mesih unvanının gerektirdiği vasıflardan uzak bir hal şeklinde değerlendirip bu konuda Petrus'un yüceliğini teslim ederler."⁷⁶

⁶⁷ Luk. 12:40.

⁶⁸ Luk. 12:41.

⁶⁹ Mat. 18:22.

⁷⁰ Mat. 19:1-26.

⁷¹ Mat. 19:28.

⁷² Mat. 19:30.

⁷³ Mar. 8:29.

⁷⁴ Mar. 8:32.

⁷⁵ Mar. 8:33.

⁷⁶ Halim Işık, a.g.e., s. 17.

Petrus'un, İsa tarafından bir pasaj öncesi kendisine pek mühim bir konum verilmiş olmasına rağmen, bir pasaj sonrası çok ciddi şekilde azarlanıp neredeyse aşağılanması dikkat çekicidir. Buna benzer bir örnek, İsa'nın tutuklanmasından önce cereyan etmiştir. Havarileriyle birlikte Son Akşam Yemeği'nde olan İsa'nın, Petrus'a "gece horoz ötmeden önce kendisini üç kez inkar edeceğini"⁷⁷ söylemesi, onun önemli konumunu adeta yok eder görünmektedir. Her iki örneğe bakarak, buradan Petrus'un İsa'ya olan bağlılığının ve sevgisinin kuvveti mi, cehaletinin derecesi mi yoksa, İsa'nın Petrus'a tepkisi İncillerin muhtelif yerlerinde zikredildiği üzere, şeytanın ve kötü cinlerin, insanların bedenine girerek konuşması şeklinde mi anlaşılmalıdır, belirsizdir. Herhalde İsa, kendisinden sonraki dönem için, mesajını etkili kılan ve büyük kitlelerin kendisine ilgilerini artıran, dünyanın sonunda kendisini bekleyecek nesiller için bu şiddette bir vurgu yapmış olmalıdır. Aynı zamanda İsa bu konuşmasında, havarilere Kudüs'te başlarına gelecek hâdiselerden bahseder ve kendi yolundan gelenlerin kurtuluşa ereceklerinin müjdesini verir.⁷⁸

Petrus'a İsa tarafından verilen "kaya" unvanından başka "Göklerin anahtarlarını sana vereceğim; yeryüzünde bağlayacağın her şey göklerde bağlanmış olur ve yeryüzünde çözeceğin her şey göklerde çözülmüş olur."⁷⁹ ifadesinde görülen "göklerin krallığı" gibi sembolik bir özelliği de vardır. Dolayısıyla Katolik kabulü Simun Petrus'un ilk papa olduğu tezine götüren ve bir papalık kurumu dogmasında rolü olan, İsa'nın "kilisemi bu kayanın üzerine kuracağım"⁸⁰ ifadesinden sonra yaptığı bu benzetme, Petrus'un konumunu daha da güçlendirmiştir.

2. KUTSAL PERŞEMBE'DEN PENTEKOST DÖNEMİNE KADAR HAVARİ PETRUS

İsa, hayatının sonuna yakın günlerde kendisinin ele verileceğini söyler ancak sözü kavrayamamışlar diye bunun anlamını havarilerden gizler ve zaten onlar da bunu anlamazlar. Üstelik havariler İsa'ya bu sözle ilgili soru sormaktan da korkmaktadırlar.⁸¹

Tarihi bir hâdise olan Son Akşam Yemeği'nde, İsa ile havariler arasında kendisini Kudüs yönetimine ihbar edecek olanın kim olduğu konusunda havarileri şaşkına çeviren bu konuşma geçmektedir. İsa burada içlerinden birisinin kendisini ele vereceğini ancak bu kişinin hem dünyada hem de göklerin egemenliğinde zorda kalacağını haber verir. Ancak sadece Yahuda İskariyot, olup bitenin farkındadır.⁸² Yemeğin ardından bir ilâhi terennüm eden topluluk dışarıya çıkarak Zeytin Dağı'na giderler. İsa, havarilerine hepsinin bu gece kendisinden ötürü sendeleyip düşeceklerini fakat kendisinin dirilmesinden sonra havarilerinden evvel Celile'ye gideceğini söyler.⁸³ İsa'ya olan sadakatini her zeminde açığa vuran Petrus, herkesin İsa'dan ötürü sendeleyip düşse bile kendisinin asla düşmeyeceğini ifade eder. Bunun üzerine İsa, Petrus'un, "gece horoz ötmeden kendisini üç kez inkâr edeceği" şeklindeki mânidar

⁷⁷ Mat. 26:34.

⁷⁸ Mat. 16:24-28.

⁷⁹ Mat. 16:19.

⁸⁰ Mat. 16:18.

⁸¹ Luk. 9:45.

⁸² Mat. 26:20-25.

⁸³ Mat. 26:30-31.

cevabını verir. Petrus'la birlikte orada bulunan diğer havariler ayrı ayrı, canları pahasına da olsa İsa'yı inkâr etmeyeceklerine dair söz verirler.⁸⁴

İsa, Simun Petrus'un da aralarında bulunduğu havarilerine tevazu dersi vermek için bir leğende onların ayaklarını yıkar. Bir Perşembe günü cereyan eden ve zaman içinde Hıristiyan geleneğinde uygulanma alanı bulan "başkalarının ayaklarını yıkama" ritüeli ilk dönem Hıristiyanlığı ve Simun Petrus'un hayatında özel bir dönüm noktası oluşturur. Anlaşıldığına göre İsa, ihtimal ki bu konuşmasında havarilerin kendisine olan bağlılığını adeta denemek istemiş ve sendeleyip düşmekten kastettiği şeyle de, zor durumda kaldığında onların ne ahval içinde bulunacaklarını önceden bildirmeyi murad etmiş olmalıdır.

Bir görüşe göre, İsa'ya olan sağlam sadakatine rağmen Petrus, misyonu hakkında kesin bilgiye sahip değildi. İsa'nın yakınmaları, özellikle de kendisinin dünyevi Mesih kavramıyla çelişen yakınmaları Petrus'a anlaşılmasız ve inanılmaz geliyordu. Onun hatalı çıkışları İsa'dan sert tepkilerin gelmesine yol açtı.⁸⁵ Petrus'un efendisine olan istekli sadakatiyle örtüşmemeye başlayan kararsız kişiliği, İsa'nın azmi sayesinde kesin bir şekilde açığa çıkarılmıştır. İsa Petrus'a, "şeytanın onu buğday gibi öğütmek istediğini" anlatmış ve sadakatinin şaşmaması için dua etmiştir.⁸⁶ Petrus'un, efendisiyle zindana ve ölüme eşlik etmeye hazır olduğunu garanti etmesi, İsa'yı inkâr etmesi ve reddetmesi üzerine olan tahminini yok etmiştir.⁸⁷ İsa, son yemekten önce havarilerine, kendisinin ayaklarını yıkayacağını buyurup ilk önce Petrus'a geldiğinde, o karşı çıkmış ancak İsa'nın "aksi taktirde bana katılamazsın" sözü üzerine telaş içinde şöyle demiştir: "Efendim, sadece ayaklarımı değil, yüzümü de."⁸⁸ Getsemani Bahçesi'nde Petrus, İsa'nın ölümcül bir ıstırapla inlerken kendisinin diğerleri gibi uyumasına sitemini açıklamıştır.⁸⁹ İsa tutsak düştüğünde Petrus, efendisini savunmak istemiş fakat bunu yapması yasaklanmıştır. Bu inkâr İsa'ya olan içten sadakatinin, inancının sapmasına işaret değildir. Sadece korku ve esaretlik yüzündendir. Bu zayıflığına rağmen Petrus'un, havarilerin önderi olma durumu İsa tarafından sağlama alınmıştır. İsa'nın mezarının boş olduğunu fark eden kadınlar Melekten özel bir mesaj almışlardır ki bu mesaj Petrus içindir.⁹⁰ Dirilmeden sonraki ilk gün İsa, havarilerden sadece Petrus'a görünmüştür.⁹¹ Fakat bütün bunlardan önemli olarak Celile Gölü'nde İsa, Petrus'a görüldüğünde onun özel misyonunun, cemaati korumak ve ilgilenmek olduğunu bildirmiş ve bunu Petrus'un kendisine olan sevgisini üç defa beyan ettikten sonra yapmıştır.⁹² Sonuç olarak İsa, Petrus'un başına gelecek olan vahşi ölümü önceden bildirmiş ve bu sebeple de Tanrıyı özel bir usülle izlemeye davet etmiştir. Petrus, önderlik için çağrılıp eğitilmiş ve havari kıyafetine büründürülmüştür.⁹³

Bu kutsal Perşembe ile başlayıp Pentekost dönemine kadar geçen periyotta, Simun

⁸⁴ Mat. 26:32-35.

⁸⁵ Mat. 16:21-23; Mar.8:31-Bkz. 33; Bkz. www.newadvent.org/cathen/11744a.htm (15.04.2005).

⁸⁶ Luk. 22:31-32.

⁸⁷ Mat. 26:30-35; Mar. 14:26-31; Luk. 22:31-34; Yu. 13:33-38.

⁸⁸ Yu. 13:1-10.

⁸⁹ Mar. 14:37.

⁹⁰ Mar. 16:7.

⁹¹ Luk. 24:34; 1 Ko. 15:5.

⁹² Yu. 21:15-17.

⁹³ www.newadvent.org/cathen/11744a.htm (15.04.2005).

Petrus ön plandadır. Bu periyotta şu olaylar göze çarpmaktadır:⁹⁴

1.Fıfış Kurbanı'nın kesilmesi gereken Mayasız Ekmek Günü⁹⁵ gelir ve İsa, Petrus'la Yuhanna'yı, Fıfış Yemeği'ni yiyebilmek için hazırlık yapmaya gönderir. Petrus ve Yuhanna, ona nerede hazırlık yapmalarını istediğini sorarlar. İsa da onlara ne yapmaları gerektiğini anlatır.⁹⁶ Gidip İsa'nın kendilerine söylemiş olduğu şeyi bularak Fıfış Yemeği için hazırlık yaparlar.⁹⁷

Mayasız gününde İsa, Fıfış Kurbanı kesme talimatını Petrus ile Yuhanna'ya verir.⁹⁸

İsa'nın teşbihlerle dolu "Mesih tarafından ayaklarının yıkanması" nüktesinde muhababın yine Simun Petrus olduğunu Yeni Ahit'ten öğrenmekteyiz.⁹⁹

Petrus'un İsa'ya karşı sergilediği bir başka sadık tavır, İsa'nın bütün havarilerini kasıtlı "Hepiniz benden ötürü sendeleyeceksiniz, çünkü yazılmıştır.¹⁰⁰ Çobanı vuracağım ve sürünün koyunları dağılacak." beyanına karşı Petrus'un "Hepsi sende sürçseler de ben sürçmem!"¹⁰¹ şeklindedir.

2.İsa, havarilerle birlikte Getsemani bahçesine gelir. Kendisinin gidip dua edeceğini ve onlardan buldukları yerde beklemelerini ister. Petrus ile Zebedi'nin iki oğlunu yanına alır ve onlara yüreğinin ölüm derecesinde kederli olduğunu söyler. Biraz ileriye gittiklerinde Petrus, Yuhanna ve Yakup'a oldukları yerde kalıp uyanık olmalarını tembih eder. Biraz daha ileriye gider, yüzüstü yere kapanıp dua etmeye başlar. Havarilerin yanına döndüğünde onları uyumuş halde bulur ve bir saat bile uyanık kalmadıkları konusunda Petrus'a içerler.¹⁰² Yine aynı ikazını yaparak bir kez daha dua ettiği yere kadar gider. Geri döndüğünde havarileri yine uyumuş halde bulur ve artık kendisinin ele verilme zamanının geldiğini açıklar.¹⁰³

Devam eden gelişmelerde, İsa'yı Yahudi askerine ihbar etmek üzere yanlarına gelen Yahuda İskaryot'un, öperek onu hedef gösterdiği olaylar zincirinin anlatıldığı Yeni Ahit'te "biri" diye zikredilen ve İsa'yı müdafaada ön planda olan yine Simun Petrus'tur.¹⁰⁴ Yahuda İskariyot, beraberinde bir bölük asker, başkâhinlerin ve Ferisilerin gönderdiği görevlileri buraya getirmiştir. Petrus, yanında taşıdığı kılıcı çeker, başkâhinin Malkus adındaki kölesine vurup sağ kulağını koparır. İsa, Petrus'a kılıcını kınına koymasını ve ölümüne işaret edecek sözünü söyler: "Babamın bana verdiği kâseden içmeyeyim mi?"¹⁰⁵

⁹⁴ Halim Işık, a.g.e., s. 18.

⁹⁵ Fıfış (Pesah, Passover): İsrailoğullarının Mısır topraklarından çıkışının anısına bir çeşit bahar festivali olarak kutlanan ve İbrani takvimine göre Nisan'ın 15'ine denk düşen bir Yahudi bayramı. Tora'da (Çık. 12), onunla ilgili olan ifadede, o günde her ev halkı tarafından bir kuzu kurban edileceği ve kanının eşiklere ve kapı üzerlerine sürüleceği ifade edilir. Pesah bayramı, İsrail'deki Yahudilerce 7 gün, diğerlerince 8 gün boyunca kutlanır. Pesah süresince evlerde mayalı hamur ya da mayalanabilecek türden olan yiyecekler kullanılmaz. Bu günlerde iş yapılması yasaktır. Bkz. Şinasi Gündüz, "Pesah", Din ve İnanç Sözlüğü, Vadi Yay., I. Bas., Ankara, 1998, s. 305.

⁹⁶ Luk. 22:7-12.

⁹⁷ Luk. 22:13.

⁹⁸ Luk. 22:7-8.

⁹⁹ Yu. 13:8.

¹⁰⁰ Zek. 13:7.

¹⁰¹ Mat. 26:31-34; Mar. 14:27-31; Luk. 22:31-34; Yu. 13:36-38.

¹⁰² Mat. 26:36-41.

¹⁰³ Mat. 26:42-46.

¹⁰⁴ Mat. 26:51.

¹⁰⁵ Yu. 18:1-11.

Yuhanna İncil'i, kılıçla kölenin kulağını koparan kişinin Petrus olduğunu yazar. Diğerlerinde ise bu işi yapanın adı açıklanmaz.¹⁰⁶ Ayrıca İsa'nın ele verildiği yer Luka'da Kidron Vadisi (18:1), Zeytin Dağı (22:39), Markos'da Getsemani Bahçesi (14:32), Matta'da da Getsemani Bahçesi (26:36) olarak farklı şekillerde zikredilir.

3. Askerler ve Yahudi görevliler, İsa'yı tutup bağlarlar ve başkâhin Kayafa'nın kayınbabası Hanna'ya götürürler. Petrus'la başka bir öğrenci İsa'nın ardından giderler. O öğrenci başkâhinin tanıdığı olduğu için başkâhinin avlusuna girer. Petrus, dışarıda kapının yanında durur. Başkâhinin tanıdığı öğrenci dışarı çıkıp kapıcı kızla konuştuktan sonra Petrus'u içeriye getirir. Kapıcı kız Petrus'u tanıdığını ve onun İsa ile birlikte olduğunu söyleyince Petrus'un ilk inkârı ortaya çıkar. Hava soğuk olduğu için köleler ve nöbetçilerle birlikte Petrus da ateşin etrafında ısınmaktadır.¹⁰⁷ Bundan sonra Matta İncilinde zikredilen hâdiseler, İsa'nın da işaret ettiği tarzda gelişir ve Petrus, korkusundan, İsa'yı tanıdığını iki defa inkâr eder. Hâdisenin geçtiği yerde bulunanlar da Petrus'u İsa ile birlikte gördüklerini, konuşma biçiminin de kendisini ele verir tarzda olduğunu söylemeleri üzerine Petrus, yemin edip lânet okur ve İsa'yı tanımadığını söyler. Tam o sırada horozun ötmesi ile de Petrus, İsa'nın kendisi hakkındaki sözlerini hatırlayıp içinde bulunduğu avluyu terk ederek acı acı ağlar.¹⁰⁸ Simun Petrus hakkında çokça konuşulan "İsa Mesih'i üç kez tanımadığını söylemesi" ifadesi İncillerin tümünde zikredilir.¹⁰⁹

4. Yeni Ahit'e göre Simun Petrus'un İsa'ya olan yakınlığının diğer işaretleri, İsa'nın ölümünden sonraki gelişmelerdir. Bir günün, sırası ile sabah, öğle ve akşam vakitlerinde meydana gelen üç olay üzerinde durmak gerekmektedir:

a. Petrus, İsa'nın ölüm cezasına çarptırılması ve çarımıhta ölümüne kadarki süre içinde muhtemelen olup biteni halkın içinden gizlice takip etmiş ve benzer bir cezadan payını almamak için ortalıkta görünmemiştir. Çarımıhtan üç gün sonra da Yahuda İskariyot aralarında olmaksızın Celile'deki dağa giden ve orada İsa'yı gören havarilerden biri de Petrus'tur. İsa'nın tutuklanmasından çarımıha kadar geçen süte içinde Petrus'la ilgili bilgi yoktur. Muhtemelen o, olayları geriden izlemiştir.

Çarımıhtan sonra İsa'nın kabrini ziyaret eden kadınların hatırlatması üzerine mezara giden Petrus kabrin boş ve içinde kefen bezlerinin var olduğunu görür,¹¹⁰ İsa'nın, çarımıha gerilip geleneğe uygun olarak mezara konulmasını takip eden ilk gün erkenden, ortalık daha karanlıkken Mecdelli Meryem mezara gider, taşın mezarın girişinden kaldırılmış olduğunu görür. Koşarak Simun Petrus'a ve İsa'nın sevdiği öğrenciye (Yuhanna'ya) gelerek durumu anlatır. Bunun üzerine Petrus'la öteki öğrenci dışarı çıkıp mezara yönelirler. Mezara varınca keten bezlerinin orada serili olduğunu görürler. Petrus mezara girer. Orada serili duran keten bezleri ve İsa'nın başına sarılmış olan mendili görür. Mendil keten bezlerle birlikte değil ayrı bir yerde dürülmüş durmaktadır. Bundan sonra havariler evlerine dönerler.¹¹¹

b. Aynı günün ortasında İsa, Simun Petrus'a görünür.¹¹²

¹⁰⁶ Krş. İ için Bkz. Mat. 26:5; Mar. 14:47; Luk. 22:49.

¹⁰⁷ Yu. 18:12-18.

¹⁰⁸ Mat. 26:69-74.

¹⁰⁹ Mat. 26:69-75; Mar. 14:66-72; Luk. 22:55-62; Yu. 18:15-18, 25-27.

¹¹⁰ Luk. 24:12.

¹¹¹ Yu. 20:1-11.

¹¹² Luk. 24:34.

c. Yine o akşam İsa, Simun'un da aralarında bulunduğu Onbirler'e ¹¹³ görünür.

5.Simun Petrus, beraberinde İsa'nın altı öğrencisi olduğu bir sırada İsa kendilerine görünür. Burada Petrus'a üç kez: "Ey Yuhanna oğlu Simun, beni bunlardan çok sever misin?"¹¹⁴ diye soran İsa, her defasında "Evet ya Rab, seni sevdiğimi bilirsin."¹¹⁵ cevabını alınca "Kuzularımı otlat."¹¹⁶ karşılığını verir.

6.Simun Petrus, kalabalık bir topluluk önünde, İsa'yı ihbar eden Yahuda İskariyot ile ilgili bir konuşma yapar.¹¹⁷

Önceden İsa'nın havarilerinden biri olduğu halde İsa'yı ele veren Yahuda İskariyot'un yerine, birisini belirlemede Petrus, yaptığı dua ile aktif rol oynar.¹¹⁸

Çarmıhtan sonra gelişen olaylarla ilgili detaylı bilgiler sadece Yuhanna İncili'ne aittir. Burada oldukça tafsilatlı açıklamalar yer almaktadır. İsa'nın Petrus'la arasında geçen konuşmaları ve "kuzularımı otlat" sözü, havariler arasında Petrus'un lider olarak görevlendirildiğinin işareti sayılmıştır. Bu anlamda Petrus, Yuhanna'ya göre İsa'nın dirilişinden sonra bizzat havarilerin başına reis olarak seçilmiştir.¹¹⁹ Petrus, İsa'nın yeniden dirilişinden sonra, kendisini İncilin vaazına vermiş ve ilk putperestleri vaftiz etmiştir. Petrus, genç Hıristiyan cemaatlerinde Yahudi uygulamalarının devamına riayet edilip edilmemesi hakkında iki havariye karşı sürdürülen mücadeleyi Pavlus lehine çözümleyen Kudüs toplantısının kararlarını tasvip etmiştir. (Bu toplantıda putlara yapılan kurbanların, kanların, boğulmuş hayvanların, zinanın dışındaki Yahudi yasaklarının yerine getirilmesine lüzum görülmemiştir.)

Pentekost Günü geldiğinde Kutsal Ruh, Kudüs üzerine iner ve Petrus, Kudüs halkına meşhur konuşmasını yapar.¹²⁰ Bunun ardından Petrus, doğuştan kötürüm bir adamı iyileştirerek ilk mucizesini gösterir.¹²¹

Sadukilerin başını çektiği grubun kışkırtması sonucu Petrus ve Yuhanna yakalanıp hapse atılır, Yahudi Yüksek Kurulu önünde sorguya çekilirler. Kurul üyeleri, Kudüs halkının, olağanüstü işler yapan havariilere olan sevgisini bildiklerinden, yaptıkları faaliyetleri bırakmaları tehdidi ile onları serbest bırakırlar.¹²²

3. PETRUS'UN FİLİSTİN DIŞINDAKİ FAALİYETLERİ

Petrus'un Filistin dışındaki yaşantısı hakkında çok az şey bilinmektedir. Petrus'un, Kudüs, Yahudiye ve Suriye gibi bölgelerde ilk havarilik faaliyetlerine ilişkin bilgimiz, Pavlus'un mektuplarındaki konuşmalarına dayanır. Petrus, İsa'nın havarilerin arasında, Olivet Dağı'ndan cennete yükselişinden sonra, Kutsal Ruh'a olan sözünü yerine getirmek için Kudüs'e dönmüş ve Kudüs cemaati içinde ilk Hıristiyanların lideri olarak tanınmıştır. Kutsal Ruh'un inişinden sonra Pentekost Günü, havarilerin önderi olarak ilk adımı atmış ve ilk vaazını hayat, ölüm ve İsa'nın dirilişinin sırlarını öğrenme

¹¹³ Luk. 24:36. Yahuda İskariyot, İsa'yı ihbar ettikten sonra intihar eder. Havarilerin sayısı böylece on bire düşer.

¹¹⁴ Yu. 21:15.

¹¹⁵ Yu. 21:15.

¹¹⁶ Yu. 21:15.

¹¹⁷ Res. İşl. 1:16.

¹¹⁸ Res. İşl. 1:25-26.

¹¹⁹ Yu. 21:15.

¹²⁰ Res. İş. 2:1-47.

¹²¹ Res. İş. 3:1-10.

¹²² Res. İş. 4:1-31.

konusunda vererek, Yahuda İskariyot'un yerini alacak kişinin tayini hakkında konuşmuştur. İlk Hıristiyan cemaatine birçok Yahudi kazandırmıştır.¹²³

İsa'nın direktifi ile Kilise'nin oluşumunda ikinci basamak konumunda Petrus, bundan sonra işlevini Filistin dışına taşımıştır. Ölümüne kadar uzanan periyotta onu, dönemin üç önemli merkezinde İncil faaliyetlerinde görmekteyiz:

1.Simun Petrus'un Antakya¹²⁴daki faaliyetleri: Matta İncili'nin 80 yıllarında yazılmaya başlandığı Antakya, Petrus'un en derin etki oluşturduğu şehirdir. Origene, Eusebe, Aziz Jerome gibi Kilise'deki ilk yazarların da aralarında bulunduğu bir geleneğe Suriye Antakya Kilisesi'nin kurucusu Petrus'tur. Pavlus'un verdiği bilgiler ışığında, buraya seyahat eden ve vaaz veren Petrus'un, şehirdeki mahalli kilisenin temellerini atan kişi olduğu anlaşılmaktadır.¹²⁵

2.Simun Petrus'un Korint¹²⁶teki Faaliyetleri: İncil faaliyetlerinin bir kısmını bir Grek şehri olan Korint'te sürdüren Petrus'un bu seyahatini Pavlus'un, şehir halkına yazdığı ilk mektubundan öğrenmekteyiz.¹²⁷ Korint'te de İncil'i vâz etmek üzere bir süre ikamet eden Simun Petrus, buradan Roma (İtalya)'ya geçmiştir.

3.Simun Petrus'un Roma'ya gelişi ve öldürülmesi: Korint'ten sonra Roma'ya geçen Petrus, bu şehirde Pavlus ile birlikte tanınmış havaridir ve burada başladığı iddia edilen Katolik Kilisesi'nin, başlangıcında gösterilir. Roma'daki faaliyetleri hakkındaki bilgilerin pek kesinlik sergilemediği Petrus ile ilgili, Roma'lı Aziz Clement, Antakya'lı Aziz İgnace, Korint'li Aziz Denys ve Aziz İrene, İskenderiye'li Clement, Origene ve Tertullien'in eserleri önemli bilgiler ihtiva etmektedir.¹²⁸ Bununla birlikte Petrus'un Roma'ya gittiği, Roma Kilisesi'ni kurduğu ve ölümüne kadar burada görev yaptığı konusundaki bilgilerin güvenilir olmadığı da ileri sürülmektedir.¹²⁹

4. PETRUS'UN ÖLÜMÜ

Son yıllarda Roma'da, yapılan kazılar, Petrus'un burada mevcut kabrinin çok saygın bir mekân ve hac merkezi olduğuna işaret etmektedir. Petrus'un Roma'ya geliş tarihi net olarak bilinemediği gibi buradaki ikamet süresi de kesin olmaktan uzaktır. Ayrıca Katolik Hıristiyanlığın başkenti Roma'daki ilk İncil faaliyetlerinin kim tarafından başlatıldığı pek kesin olnamakla birlikte misyonerlik çalışmalarının tarihi, Petrus'tan önceki dönemlere uzanmaktadır. Daha erken devirlerde Yahudilik'ten Hıristiyanlık'a geçmiş bazı Yahudilerin burada İncil'i vâz ettikleri Pavlus'a ait bir mektubun¹³⁰ sonundaki bilgilerden anlaşılmaktadır.

Kaynaklar, Petrus'un ölümüyle ilgili birbirine yakın tarihler ve akıbet sahnelerini göstermektedirler. Bunlardan biri Pavlus'un İmparator Neron döneminde (54-68) idama mahkum edilerek öldürüldüğü kanaatindedir. Bu kanaat, Pavlus'la ilgili apokrif

¹²³ www.newadvent.org/cathen/11744a.htm (08.01.2003).

¹²⁴ Kitab-ı Mukaddes'te iki Antakya şehriden bahsedilmektedir. Birincisi, M.Ö. III. yy'da Çukurova Bölgesinde kurulmuş ve Roma Suriyesi'ne başkentlik yapmıştır. Diğeri de Yalvaç yakınlarında özellikle Pavlus ve Barnaba'nın faaliyetlerine mekan olmuş Antakya'dır. Bkz. John P. Meiser, "Antioche", Harper's Bible Dictionary, Harper-Row Publishing Publishers, San Francisco, 1985, s. 33.

¹²⁵ Gal. 2:11.

¹²⁶ Neolitik dönemlerde kurulmuş, günümüzde Atina yakınlarında 30 bin nüfuslu bir Yunan şehridir. Yeni Ahit'te Pavlus'un, bu şehir halkına yazdığı iki mektubu (Korintoslulara 1. ve 2. Mektup) bulunmaktadır. Bkz., F. L. Cross-E. A. Livingstone, "Corinth", The Oxford Dictionary Of The Christian Church, s. 346.

¹²⁷ 1 Ko. 1:12-13.

¹²⁸ Halim Işık, a.g.e., s. 24.

¹²⁹ F. V. Filson, a.g.md. s. 754.

¹³⁰ Rom. 16.

metinlerle çeşitli erken dönem kilise babalarının konuya ilişkin rivayetlerine dayanmaktadır. Bu kaynakların hemen hepsi Pavlus'un ölümü ile Petrus'un ölümünü birlikte ele alırlar ve genellikle Pavlus'la Petrus'un aynı günde öldürüldüklerini ileri sürerler. Örneğin Latin Hıristiyanlığının ünlü temsilcisi Tertullian, "Zındıklara Karşı Reçete" isimli eserinde İmparator Neron döneminde Hıristiyanlara yapılan zulümlere ve Petrus'la Pavlus'un Roma'daki ölümlerine değinir.¹³¹

Geleneksel Hıristiyan düşüncesi onu Roma ile irtibatlı görür ve Roma'da yaşamış olduğunu iddia eder. Buna göre onun ölümü imparator Neron zamanına rastlar ve M.S. 67'te ölmüş olduğu iddia edilir. Ayrıca onun mezarının Roma'daki St. Peter'de olduğuna inanılır. Kilise yazarı Papias, Markos İncili'nin Petrus'un anıları doğrultusunda kaleme alındığını söyler. Katolikler Roma kilisesinin "havarilerin başı" Petrus tarafından kurulduğu iddiasıyla kendi kiliselerinin diğer tüm kiliseler üzerinde üstünlüğe sahip olduğunu iddia ederler.¹³²

Bir başka iddiaya göre de, Petrus'un ölümü Roma büyük yangınına (Temmuz 64) izleyen aylarda, İmparator Neron'un saltanatı dönemindeki sayısız cinayetlerinden biri olmuştur. Ayrıca Petrus'un, Neron zulmü altında öldürüleceği vakiasına, İsa tarafından, İncil'de, ölmeden önce bir telmih ile işaret ettiği kabul edilmektedir. Petrus'un ölüm tarihi bazı kaynaklarda 64 olarak verilirken Eusebe ve Jerome tarafından 67 yılı gösterilir. Roma'lı Rahip Caius'a ait 200 tarihli bir esere göre öldürüldüğü mekan, Neron'un arenasına yakın bir yerde mevcut "Vaticanius" tepeleridir ve Simun öldürüldükten sonra bu tepelerden birine defnedilmiştir. Katolik geleneğin, ölümünden sonra Petrus adına belirlediği dini anma günü (Pavlus'la birlikte) her yıl 29 Haziran'da kutlanmaktadır. Petrus'un hayatı ve aksiyonunu başlangıcından ölümüne kadar veren bütün bu bilgiler onu, İsa'dan sonraki kilise döneminin manevi lideri ve Katolik anlayışta da "İlk Papa" konumuna yükselten unsurun Yeni Ahit kaynaklı olduğunu göstermektedir.¹³³

"Kilise tarihinin babası" lakaplı yazar Eusebius, Pavlus'la Petrus'un aynı zamanda katledildiklerini ifade ettikten sonra bu görüşünü Korintlil Dionysus'un Romalılara yazdığı mektubuna dayandırır. Eusebius, İmparator Neron'un emriyle Pavlus'un kafasının kesildiğini, Petrus'un ise çarpmıha gerilmek suretiyle öldürüldüğünü ileri sürer. Bir başka önemli Hıristiyan yazar Sulpicius Severus (M.S. 360-420) ise Petrus ve Pavlus'un Roma'da Büyücü Simon'la mücadelelerini anlattıktan sonra, İmparator Neron dönemindeki meşhur Roma yangınına değinir. O, bu yangın sonrası Neron'un bütün Hıristiyanları suçlamaya başladığını ve onlara karşı sistematik bir eza ve işkence başlattığını, bu çerçevede bazı Hıristiyanların çarpmıha gerildiklerini ya da ateşe atıldıklarını bazılarının ise vahşi hayvanların derisine sarılarak köpeklere parçalandıklarını anlatır. Severus, Petrus'la Pavlus'un da bu katliam sırasında öldürüldüklerini, Petrus'un çarpmıha gerildiğini, Pavlus'un ise bir kılıçla başının kesildiğini vurgular. Son olarak kilise babası Jerome da Pavlus ile Petrus'un Neron döneminde aynı günde öldürüldüklerini ifade eder. Jerome, başı kesildikten sonra Pavlus'un cesedinin Ostasian (Ostian) yolunda gömüldüğünü söyler.¹³⁴ Petrus, M.S. 67 yılında Roma'da tutuklanıp ayaklarından asılarak çarpmıha gerilmiştir. Roma'nın ilk

¹³¹ Şinasi Gündüz, Pavlus Hıristiyanlığın Mimarı, Ankara Okulu Yay., Ankara, 2001, s. 82.

¹³² Şinasi Gündüz, "Pavlus", Din ve İnanç Sözlüğü, s. 305.

¹³³ Halim Işık, a.g.e., s. 24-25.

¹³⁴ Şinasi Gündüz, Pavlus Hıristiyanlığın Mimarı, s. 82.

piskoposu, kilisenin köşe taşı, havarilerin ilki, göklerin melekutunu elinde tutan Petrus, aynı zamanda ilk papadır.¹³⁵

Görüldüğü gibi, Petrus'un ölümüyle ilgili farklı kaynaklardan gelen farklı iki tarih (M.S. 64 ve 67) ortaya atılmıştır. Meşhur Roma yangını sebebiyle, Roma'daki Hıristiyanlara karşı başlatılan işkenceleri ve Pavlus ile birlikte katledilişine dair rivayetleri göz önüne alırsak, Petrus'un M.S. 67 yılında öldürüldüğü akla daha yakın görünmektedir.

5. PETRUS'A ATFEDİLEN KANONİK VE APOKRİF METİNLER

5.1. Kanonik Mektuplar

Havari Petrus'un yazdığı ileri sürülen iki mektup bulunmaktadır. Annamari Schimmel'e göre bu iki mektup da Petrus'a ait değildir.¹³⁶ Ancak biz Yeni Ahit'teki şekliyle mektubun içeriğini değerlendirmeye ve buradan elde edeceğimiz ipuçlarına dayanarak Petrus'a ve onun öğretilerine dair bilgiler vermeye çalışacağız.

5.1.1. Kanonik Petrus'un Birinci Mektubu

Havari Petrus'un Birinci Mektubu, Anadolu'ya dağılmış yeni Hıristiyanlar için yazılmıştır. Mektubun yazılış tarihi muhtemelen İmparator Neron'un egemenlik sürdüğü dönemin (M.S. 54-68) sonlarına doğrudur. Bu dönem, Hıristiyanlığa girenlerin yoğun baskılar yaşadıkları bir zaman dilimini kapsar. Petrus'un Roma'da öldürüldüğü tarih ve zaman göz önüne alındığında mektubun burada kaleme alındığı ve Anadolu'ya da buradan gönderildiği düşünülebilir. Ayrıca mektupta Pavlus'un yakın dostları ve çalışma arkadaşları Markos ve Silvanus'un adlarının anılması ve Babil adının da Roma'yı sembolize eden bir ad olarak kullanılması bu ihtimali artırmaktadır.¹³⁷

Mektupta Silvanus, Petrus tarafından güvenilir bir kardeş olarak nitelenirken, mektubun da onun telkini doğrultusunda yazıldığı anlaşılmakta ve burada adı geçen Markos'un da yine Petrus tarafından kendi oğlu olduğu şeklinde düşünülmektedir. Burada adı geçen Markos'un öz oğlu mu yoksa çok sevdiği öğrencilerinden biri mi olduğu konusu açık değildir. Ancak, "Babil'de bulunan inanlılar topluluğu" ifadesinde bu ismin özellikle söylenmesinden Petrus'un oğlu olduğu kanaatine de varabilmek mümkün görünmektedir. Kaynaklarda Petrus'un Mezopotamya'nın Babil kentinde ikametine veya dini yaymak adına burada bulunduğu dair herhangi bir bilgi olmadığına göre Babil'in, Roma'yı ifade eden bir ad olması kuvvetle muhtemeldir. Mektup, o dönemde Anadolu'nun önemli yerleşim bölgeleri olan Bitinya ve Pontus (Bugünkü Orta ve Doğu Karadeniz), Galatya ve Kapadokya (Orta Anadolu) ve Asya İli (Ege Bölgesi) civarına dağılmış dindarlara hitap etmektedir.¹³⁸

Toplam beş bölümden oluşan mektupta Petrus, Tanrıyı över ve İsa Mesih'in ölümünden dirilmesiyle başlangıçta acı çeken dindarların kurtuluşa ereceklerini müjdelere, onların, İsa Mesih'in dönüşüyle birlikte övgü, yücelik ve onur kazanacaklarını, sahip oldukları iman sayesinde zaten kurtuluşa ermiş olduklarını bildirir.¹³⁹ Vaktiyle gelmiş olan peygamberlerin esasen va'z ettikleri gerçeklerin, Mesih'i ve Mesih'in dönemini

¹³⁵ Albert M. Besnard, a.g.m.k., s. 168.

¹³⁶ Annamari Schimmel, *Dinler Tarihine Giriş*, Kırkambar Yay., Ankara, 1999, s. 163.

¹³⁷ Yeni Ahit, Petrus'un Birinci Mektubuna Giriş, s. 263.

¹³⁸ 1 Pe. 1:1-2.

¹³⁹ 1 Pe. 3:9.

işaret ettiğini, bu sebeple kendilerine değil de yeni dindarlara hizmet etmiş olduklarını anlatır.¹⁴⁰ Bundan dolayı onlar (mektubun muhatapları), uyanık olmalı, zihinlerini eyleme hazırlamalı ve geçmişteki tavır ve davranışlarını tekrar etmemelidirler.¹⁴¹ Petrus burada, Mesih'e inananların, Mesih'in çarmıhta akıtılan kanı sayesinde kurtuluşa erme kudretine sahip olduklarına vurgu yaparak, Hıristiyanlığın en önemli akidelerinden biri olan "aslı suç ve bu suçta kurtuluşun" formülünü ortaya koyar. Bu husus, Son Akşam Yemeği'nde İsa'nın ekmeği bölmesi ve bir kâseden içeceği havarilerine paylaşarak yeme ve içmelerini istemesi üzerine ekmeğin bedeni, içeceğin de günahları bağışlanması için akıtılan anlaşma kanı olduğunu ifade ettiği konuşmasını¹⁴² teyit etmektedir.

Petrus'a göre İsa, "dünyanın kuruluşundan önce bilinmektedir ve çağların sonunda insanlığın kurtuluşu adına ortaya çıkmış bulunmaktadır."¹⁴³

Görüldüğü gibi mektubun birinci bölümünde Petrus, inananların kurtuluş ve umudunu kuvvetlendiren bir hitap şekli kullanmıştır. Mektubun devamında dünya hayatının bedensel tutkuların değersizliği üzerinde durulmaktadır. İsa Mesih'in takipçileri, vaktiyle halk bile değilken, Mesih'ten sonra Tanrının halkı haline gelmişlerdir.¹⁴⁴ Petrus'un vurguladığı hususlardan biri de tebaa durumunda olanların, yöneticilere karşı almalari gereken tutumdur. Ona göre, "insanlar arasında yetkili kılınmış her kuruma, gerek her şeyin üstünde olan krala (Burada Roma imparatoruna), gerek kötülük yapanların cezalandırılması ve iyilik edenlerin onurlandırılması için kral tarafından gönderilen valilere Rab adına bağlı olmak"¹⁴⁵ gerekmektedir. Bu, "Tanrının hem bir isteğini yapmak, hem de iyilik yaparak akılsızların bilgisizliğini susturmak"¹⁴⁶ anlamına gelmektedir. Aynı şekilde, "hizmetkârlar da sadece efendilerinin iyi ve yumuşak olanlarına değil, ters huylu olanlarına da saygıyla bağımlı olmalıdırlar."¹⁴⁷ Kadınlar için de kocalarına karşı böyle bir bağımlılık gereği vardır. Onların süsleri dünyanın nimetleri olmak yerine ruh güzelliği olmalıdır. Kocalar ise, kadınlarına karşı anlayış içinde yaşamalıdırlar.¹⁴⁸ Mektubun bu kısmı, insanların birbirlerine karşı sosyal davranış kuralları çerçevesi içinde nasıl davranmak zorunda olduklarını açıklamaktadır. Aile içerisinde topluma, oradan da yönetici sınıfa karşı görevler ve sorumluluklar sıralanmaktadır.

Petrus, muallimleri olan İsa'nın, söz ve davranışlarından oluşan yaşam tarzını mektubun muhataplarına işte bu şekilde ulaştırmaktadır. Zaman zaman, mektubun kimi yerlerinde, "İsa Mesih'in yeryüzünde kavga etmek için değil, acılara rağmen insanları sükunete erdirmek ve Tanrıyı hoşnut etmek adına geldiğini, kendisine sövüldüğü zaman sövgüyle karşılık vermediğini, acı çeken kimseyi tehdit etmediğini ve davasını, adaletle yargılayan Tanrıya bıraktığını"¹⁴⁹ vurgulamaktadır.

¹⁴⁰ 1 Pe. 1:10-12.

¹⁴¹ 1 Pe.1:13-14.

¹⁴² 1 Pe. 1:18-19; Mat. 26:26-28; Mar. 14:22-25; Luk. 22:17-21.

¹⁴³ 1 Pe.1:20.

¹⁴⁴ 1 Pe. 2:9-12.

¹⁴⁵ 1 Pe. 2:13-14, 17.

¹⁴⁶ 1 Pe. 2:15.

¹⁴⁷ 1 Pe. 2:18.

¹⁴⁸ 1 Pe. 3:1-5,7.

¹⁴⁹ 1 Pe. 2:1-2, 11;2:16; 3:15-16.

Hıristiyanlığın resmî kabul görmesine kadar geçen üç yüz yıldan fazla süre içinde, yönetici konumunda olanlara, iktidarlara, bölgesel yönetimlere, farklı coğrafyalarda yayılmış olan Hıristiyanların, mukavemet göstermeksizin baskılara boyun eğmelerini, yukarıda belirttiğimiz türden sayısız yorumların etkisi ve bu çeşit genel kanaatin, bir Hıristiyan yaşam biçimi haline gelmesiyle izah etmek mümkündür.

Petrus, ölümden sonraki hayat için, Tanrının yargılamasından, insanların hesaba çekileceklerinden ve Müjde'nin ölümlere de bildirildiğinden¹⁵⁰ söz etmektedir.

Mektubun son kısımları, Mesih uğruna acı çekmek, hakarete uğramak ve bu sayede Mesih'in acılarına ortak olmanın mutluluk verici ve kurtuluşa yol açıcı bir hususiyet olduğunu¹⁵¹ anlatmaktadır.

Sonuç olarak bu mektup, kim tarafından yazılırsa yazılsın, yukarıda belirttiğimiz yerlerde Roma İmparatorluğunun yoğun baskısı altında yaşayan kitlelerin imanını artırmak, direnç kazandırmak amacıyla yazılmış görünmektedir. İmanı terk etmeksizin acılara katlanmak suretiyle, kurtuluşa ulaşmanın yolları gösterilmekte ve iman sahipleri yüreklendirilmekte ve gelecek semavi egemenliği bekleyiş, öne çıkarılmaktadır.

5.1.2. Kanonik Petrus'un İkinci Mektubu

Toplam üç bölümden oluşan ikinci mektup, Havari Petrus'un ölümüne yakın¹⁵² olduğu günlerde, muhtemelen bir önceki mektubun muhatapları olan topluluğa yazılmış olmalıdır.¹⁵³ İkinci mektup, Tanrı yolunda yürüyenlerin bir takım iyilik yapmak ve bunu derinleştirmek suretiyle İsa Mesih'in sonsuz egemenliğe girme hakkına sahip olacaklarını öğütleyen ifadelerle¹⁵⁴ başlamaktadır. Yazılış gerekçesi olarak Petrus, inananların her ne kadar bazı şeyleri bildiklerine ve sahip oldukları gerçeklerle pekiştirilmiş olmalarına rağmen yaşadığı sürece bunları hatırlatarak topluluğu gayrete getirmeyi amaçladığını¹⁵⁵ söylemektedir. Petrus, İsa Mesih'le ilgili bilgileri insanlara aktarırken, bunları bizzat yaşadığını ve gözleriyle gördüğünü, uydurma masallara başvurmadığını anlatarak kendini şahit göstermekte ve "Kutsal Dağ"da, İsa Mesih'in kendisi, Yakup ve Yakup'un kardeşi Yuhanna ile birlikte gökten gelen sesi işittiğini¹⁵⁶ hatırlatmaktadır. Kutsal yazılarda bulunan peygamber sözlerinin hiç kimsenin yorumu olmadığını, peygamberlerin sözlerinin insan isteğinden kaynaklanmayıp Kutsal Ruh tarafından iletildiğini sözlerine eklemektedir.

Mektubun ikinci bölümünde, yanlış öğretiyi yaymayı amaçlayan sahte peygamberlerin çıkacağına ve onların ortaya atacakları iddialara dair uyarılar ve geçmişte peygamberlerini dinlemeyen milletlerin başlarına gelen felaketlerden alınacak derslerle ilgili hatırlatmalar¹⁵⁷ bulunmaktadır.

Petrus'a göre dünyanın son günlerinde kendi tutkularının ardından giden alaycı kişiler türeyecek ve bunlar İsa Mesih'in gelişiyile ilgili vaat hakkında alaycı tavırlar

¹⁵⁰ 1 Pe. 4:5-6.

¹⁵¹ 1 Pe. 4:13-17.

¹⁵² 2 Pe. 1:14.

¹⁵³ 2 Pe. 1:1; 2 Pe. 3:1.

¹⁵⁴ 2 Pe. 1:3-11.

¹⁵⁵ 2 Pe. 1:12-15.

¹⁵⁶ 2 Pe. 1:16-18; Ayr. Bkz., Mat. 1:1-5; Mar. 9:2-7; Luk. 9:28-35.

¹⁵⁷ 2 Pe. 2:1-3.

sergileyeceklerdir.¹⁵⁸

Petrus, mektubunun sonunda Pavlus'un mektupları ve bu mektuplarda zor anlaşılan yerlerin çarpıtıldığını¹⁵⁹ vurgulamaktadır. Bu son ifadeler göz önüne alındığında Petrus'un; Pavlus'un mektuplarının içeriği ve etkileri hakkında bilgi sahibi olduğu sonucuna ulaşma imkanı ortaya çıkmaktadır.

5.2. Apokrif Petrus İncil'i

İlk devir yazılarından edinilen intibalara göre, M.S. 190 yılları öncesinde ortaya çıkmış olabileceği ihtimali üzerinde durulan bu İncil, Pavlus'un görüşlerine paraleldir. Petrus İncili'nin II. yüzyıl sonunda ve III. yüzyıl başında Mısır'da kullanıldığı anlaşılmaktadır.¹⁶⁰ Kral Hirodes'in, İsa'yı tutuklatma emriyle başlar ve İsa'nın çarmıhıyla sona erer.¹⁶¹ Bu İncil'de en çok ilgimizi çeken husus, çarmıhtan sonra görülen olağanüstü olayların kendilerini fazlasıyla etkileyen Ferisiler ve Yahudi din adamlarının, korkuyla Pilatus'a gelerek asker istemeleridir. Zira bunlar, İsa'nın mezara konulmasından üç gün sonra dirileceğini hatırlamış ve öğrencilerin İsa'nın cesedini çalmaya teşebbüs edeceklerine, dirilecek olan İsa'nın halka kötülük yapacağına inanmışlardır. Hikayeye göre mezarı korumak üzere Pilatus onlara askerlerle birlikte Petronius adında bir yüzbaşısı verir. Bunlar, Yahudi ileri gelenleriyle mezara gelip büyük bir taşı mezarın girişine koyarlar ve nöbet tutarlar.¹⁶² Cumartesi sabahı Kudüs halkı, kalabalık bir halde mühürlü mezarı görmeye gelirler. Bu sırada gür bir ses semayı aydınlatır. Gök açılır ve iki adamın, büyük bir ışık parlaklığında mezara yaklaştığını görürler. Mezarın girişine konan kaya kendiliğinden yuvarlanır, kenara çekilir, mezar açılınca da bu iki genç adam içeri girerler.¹⁶³ Askerler olanları görünce korumaya geldikleri yüzbaşısı ve ihtiyarları uyandırır. Onlara gördüklerini anlatırlarken, tekrar üç adamın mezardan çıktıklarını görürler. Bunu Pilatus'a bildirmek konusunda tereddüte düşerler. Onlar istişarede iken, göğün açıldığı, bir insanın aşağıya indiği ve mezara tekrar girdiği görülür. Yüzbaşısının etrafındaki halk bunu görünce gece olduğu halde Pilatus'a giderek durumu anlatırlar. Pilatus, yanına gelmiş olan topluluğa, kendisinin İsa hakkında temiz olduğunu ifade eder. Neticede, bu olayın kimseye anlatılmaması için Pilatus tarafından emir verilir.¹⁶⁴

İbn Haldun'a göre, Petrus bu İncil'ini Latince olarak yazmıştır. Buna ilaveten, havariler Roma'da toplanarak, Hıristiyan dini için kaide ve kanunlar koyup bu kararları Petrus'un talebesi İklimintos'a vermişler ve bu kanunların nüshalarını çoğaltmışlardır.¹⁶⁵

5.3. Apokrif Petrus'un İşleri

Apokrif tarzda şekillenmiş, Petrus'un Roma'daki faaliyetlerini; Simon Magus ile

¹⁵⁸ 2 Pe. 3:8-13.

¹⁵⁹ 2 Pe. 3:15-16.

¹⁶⁰ Ekrem Sarıncıoğlu, Apokrif Petrus İncil'i (Önsöz ve Tercüme), O.M.Ü. İ. Fak. Der., Samsun, 1998, s.3. Ekrem Sarıncıoğlu tarafından dilimize kazandırılan bu İncil, Kıptice aslından Christian Maurer tarafından Almanca'ya çevrilmiştir.

¹⁶¹ Apokrif Petrus İncili 1:1, 14:60.

¹⁶² Apokrif Petrus İncili 7:28-33.

¹⁶³ Apokrif Petrus İncili 9:34-37.

¹⁶⁴ Apokrif Petrus İncili 10:43-49.

¹⁶⁵ İbn Haldun, Mukaddime I, Çev. Zakir Kadiri Ugan, M.E.B. Bas., İst., 1986, s. 592; Apokrif Petrus İncili'nin Türkçe metni için bkz. Ekrem Sarıncıoğlu, O.M.Ü. İ. Fak. Der., Samsun, 1998.

mücadelesini, mucizelerini ve ölümünü anlatan uzun hikayeler serilerinden biridir. Eusebius, bu yazının diğerleri gibi Petrus'a atfedildiğinden, Katolik geleneğince de tanınmadığından söz eder. Nicephorus, şimdi mevcut, yaklaşık bin satırdan oluşan bu yazının, 2750 satır uzunlukta olduğu bilgisini verir. Bu yazının büyük bir kısmı muhtemelen M.S. 200 civarında Grek dilinde yazılmıştır. Birçok bölümden oluşur: Gökten aldığı vizyona uyan Pavlus'un Roma'dan İspanya'ya gidişi, Pavlus'un, Narkis¹⁶⁶ ve altı dindar kadın dışında başkalarının dinini terk etmesine sebep olan, mucizelerini kötileyen Simon Magus'un memleketi Roma'ya varışı, Petrus'un, gökten aldığı vizyona uyarak eski düşmanlarıyla savaşmak için Kudüs'ten hareket edişi, Roma'daki mucizeleri, Simon ile mücadelesi ve ölümü.¹⁶⁷

5.4. Apokrif Petrus'un Vahyi

II. yy.'da Hıristiyanlar tarafından havarilere atfedilen ve son derece önem verilen ilk apokaliptik yazılardandır. Sozomen'in rivayetine göre, sonradan gelenler tarafından reddedilmiş olmasına rağmen, V. yy'da Filistin Kiliseleri'nin çoğunda senede bir defa Perşembe günleri okunmuştur. İskenderiye'li Clement, tıpkı kanonik yazılar gibi bunun önemine işaret etmiş ve iktibaslar yapmıştır.¹⁶⁸

SONUÇ

Katolik Kilisesi'nce ilk Papa olarak kabul edilmesine rağmen, Petrus'un ilk kilise döneminde cemaat liderliği ve otoritesine dair net bilgilerin olmayışı dikkatimizi çekmektedir. Havarilere göre, topluluğa bir liderin gerekliliği konusu doğaldır. Çünkü İsa, bizzat kendi sözleriyle Petrus'u başlangıçta bütün topluluğun lideri yapmıştır.¹⁶⁹ Ancak Yahuda İskariyot'un ihaneti sonrasında gündeme gelen on ikinci havarinin seçiminde¹⁷⁰, İsa'nın ona verdiği bu yetkiye rağmen Petrus, mutlak tayin edici bir lider olarak görünmez. On ikincinin seçimi, Petrus'un önerisi üzerine havariler tarafından yapılmıştır. Pavlus'un zamanla belirginleşen cemaat içi etkisi de Petrus'a ait bu özelliği gölgede bırakmış görünmektedir. Bununla birlikte dikkatimizi çeken bir başka husus, İsa'nın kardeşi olarak bilinen Yakup'un manevi otoritesine gösterilen saygının giderek artması olmuştur. Havarilerden olmayan Yakup'a sadakat ve saygının anlamını, İsa'nın kardeşi olması ve aileden birinin temsile uygun düşmesi şeklinde düşünmek yerinde olacaktır.

Havarilerin bir cemaat lideri aramasına mukabil Pavlus, cemaat idaresi ve kontrolünü, ölümden dirilen İsa'nın ruhunun yapacağını iddia etmiş ancak onun bu görüşü cemaatin bekası adına tehlikeli bulunmuştur.¹⁷¹ İsa'dan sonra cemaat başkanı Katolik Kilisesi'nin iddia ettiği gibi Petrus değil, İsa'nın kardeşi Yakup'tur. Bu görüşe göre Petrus, Yakup'a vaazları ve faaliyetleri hakkında senelik rapor vermiştir. Bu durum

¹⁶⁶ Bkz. Rom. 16:11.

¹⁶⁷ M. S. Enslin, "Acts Of Peter", The Interpreter's Dictionary Of The Bible, Ed. George Arthur Buttrick vd., New York, 1962, (Volumes:K-Q), s. 757.

¹⁶⁸ M. S. Enslin, "Apocalypse Of Peter", The Interpreter's Dictionary Of The Bible, Ed. George Arthur Buttrick vd., New York, 1962, (Volumes:K-Q), s. 758.

¹⁶⁹ Mat. 16:18.

¹⁷⁰ Bkz. Res. İş. 1:15-26.

¹⁷¹ Ekrem Sarıkçıoğlu, Başlangıçtan Günümüze Dinler Tarihi, Gen. 4. Bas., Fakülte Kitabevi Yay., Isparta, 2002, s. 320.

Yakup'un, Petrus'un amiri olduğunu göstermektedir. Havarilerin Yahudi meclisini takliden kurulmuş idari teşkilatlarına göre, Yakup'un başkanlığında 70-72 kişilik bir meclisleri vardı. Cemaat işleri burada görüşülürdü. M.S. 48-49 veya 52 yılında toplanan Havariler Konsili'nde de toplantı başkanlığını ve Yahudi baş rahibi Kayafas'a karşı cemaatin sözcülüğünü Yakup yapmıştı. İlk cemaatte İsa'nın halefi Petrus veya Pavlus değil, İsa'nın kardeşi Yakup idi.¹⁷²

Kanaatimize göre, Petrus'un hangi gerekçelere dayanılarak Katoliklerce İlk Papa olarak kabul edildiği konusunda şunları söyleyebiliriz:

1. Yeni Ahit'e göre, bizzat İsa tarafından seçilmiş olması.
2. İsa tarafından kendisinden sonra cemaatin liderliği konusunda görevlendirilmesi ve birtakım yetkiler verilmesi.
3. Antakya cemaatinin tesisinde aktif rol oynaması.
3. Misyona amacıyla gittiği Roma'da bir süre kaldıktan sonra Neron döneminde öldürülmesi ve burada ikamet eden taraftarları tarafından aziz ilan edilmiş olması.

Pavlus'un onca misyon faaliyetine bakarak neden Petrus'un sahip olduğu ayrıcalığa sahip olmadığı sorusuna verilebilecek en isabetli cevap ise, onun on iki havariden biri olmadığı ve bunun da bütün cemaatler tarafından bilindiği gerçeğidir.

¹⁷² Ekrem Sarıkçıoğlu, a.g.e., s. 324.

